

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide

Številka: 101-04/14-5/ EPA 187-VII
Ljubljana, 5. 12. 2014

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide je, na podlagi 20. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10 in 6/14) in drugega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - uradno prečiščeno besedilo, 95/09 – odl. US, 21/13 - ZFDO-F), oblikovala naslednje

M n e n j e

k Predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov (ZZRZI-D) – nujni postopek

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide je na 5. izredni seji obravnavala Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov (ZZRZI-D), ki ga je v obravnavo po nujnem postopku Državnemu zboru predložila Vlada Republike Slovenije.

Komisija predlog zakona **podpira**.

Predstavnica Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je komisijo seznanila, da predlog zakona prinaša uskladitev z EU zakonodajo (omogočanje izvajanja Uredbe 651/2014/EU, ki se nanaša na porabo državnih pomoči) in poenostavljanje postopkov za uporabnike glede poročanja porabe državnih pomoči. Kot ključna sprememba pa se uvajajo omejitve oprostitve plačila prispevkov za socialno varnost zaposlenih neinvalidov v invalidskih podjetjih z najmanj 50 % zaposlenih invalidov in za invalidska podjetja, ki imajo od 40–50 % zaposlenih težjih invalidov, na tri-kratnik minimalne plače (trenutno 2.367,45 €). Ministrstvo ob tem opozarja, da državna pomoč v obliki oprostitve plačila prispevkov za socialno varnost za zaposlitvene centre in invalidska podjetja, ki izpolnjujejo določene pogoje, v višini okrog 50 milijonov evrov letno predstavlja unikatno ureditev v okviru EU, kar kaže na to, da se država zaveda pomena zaposlovanja invalidov in da ji je v interesu zagotoviti čim višjo stopnjo zaposlenosti invalidov.

Predlagatelj se je za spremembe pogojev finančne spodbude v obliki delne omejitve plačila prispevkov za zaposlene neinvalidne v invalidskih podjetjih odločil z namenom izpolnjevanja fiskalnih ciljev državnega proračuna in zaradi ugotovitev določenih anomalij v praksi, povezanih z izplačili plač za neinvalidne v invalidskih podjetjih, ki ni skladna z namenom državne pomoči na tem področju. Ministrstvo je dodatno pojasnilo, da se ukrep nanaša zgolj na delavce neinvalidne in da bo po njihovi oceni predlagana omejitev višine plače, do katere se krije prispevke za socialno varnost

zaposlenih invalidov, še vedno omogočala zaposlitev večine strokovnega kadra za delo z invalidi ali izvajanje razvojnih nalog v invalidskih podjetjih.

Komisija se je seznanila s stališčem Javnega jamstvenega, preživninskega in invalidskega sklada Republike Slovenije, ki je sodeloval s pristojnim ministrstvom pri pripravi predloga zakona in ki soglaša s predlaganimi ukrepi, prav tako pa tudi s pripombami Zavoda invalidskih podjetij Slovenije (ZIPS). Slednji je ocenil finančne posledice ukrepa iz 7. člena predloga zakona, ki predvideva omejitev oprostitve plačila prispevkov za neinvalidne, v fazi priprave zakonskih sprememb (ko je bila predvidena omejitev oprostitve plačila prispevkov določena še na ravni 2,5-kratnika minimalne plače). Na podlagi predvidenega odvzema 10 % državnih pomoči je izračunal možno poslovanje z izgubo za invalidska podjetja v višini 800.000 evrov na letni ravni. Pri tem ZIPS poudarja, da bo ukrep različno prizadel posamezna invalidska podjetja, najbolj pa tista, ki zaposlujejo bolj usposobljeno delovno silo in uporabljajo boljše tehnologijo. Opozarjajo, da za delovanje invalidskih podjetij kot celoto ni relevantno, ali so državne pomoči invalidskemu podjetju vezane na invalide ali neinvalidne in da je bolj pomembno, kako velik je obseg javnih sredstev, ki se porabljajo v invalidskih podjetjih za državne pomoči, pri čemer ocenjujejo, da je slednja v Sloveniji, v primerjavi z drugimi članicami EU, skromna. Predlagani ukrep bi po njihovi oceni stanje samo še poslabšal. Posledično ZIPS predlaga črtanje prvega odstavka 7. člena predloga zakona, ki se nanaša na za ZIPS sporni ukrep omejitev oprostitve plačila prispevkov.

ZIPS opozarja tudi na nove določbe Uredbe 651/2014/EU, ki širi uporabo državnih pomoči za nove namene v okviru zaščitne zaposlitve (zaposlitev v podjetju, v katerem je od vseh zaposlenih vsaj 30 % invalidov), in sicer na možnost nakupa opreme in objektov za invalidska podjetja. Pri tem ZIPS predlagatelju zakona očita, da v skladu z navedenim ni re-definiral zaščitene zaposlitve v Sloveniji.

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti se je na navedbe ZIPS odzvalo s pojasnilom, da je treba jasno ločiti med regulacijo virov državne pomoči ter regulacijo porabe teh sredstev, v katero tokrat s predlogom zakona predlagatelj ni posegal. Slednjo ureja že prej omenjena nova Uredba 615/2014/EU, ki se jo v zakon prenaša prek 1., 2. in 3. člena predloga zakona. Uredba je neposredno uporabljiva in po novem znižuje pogoje za priznanje zaščitne zaposlitve na 30 %, medtem ko urejanje virov državnih pomoči še vedno ostaja v pristojnosti posamezne države članice EU. V Sloveniji so do državne pomoči iz naslova zaposlovanja invalidov upravičeni tako invalidska podjetja in zaposlitveni centri, kot tudi običajni delodajalci, ki zaposlujejo nad kvoto. Za invalidska podjetja velja, da lahko takšen status pridobijo v primeru 40 % zaposlenih invalidov, posledično pa so oproščena plačila prispevkov za socialno varnost za vse zaposlene invalide, v primeru najmanj 50 % zaposlenih invalidov pa je po zdaj veljavni ureditvi pravica do oprostitve plačila prispevkov invalidskemu podjetju pripadla tudi za zaposlene neinvalidne. Pri tem ministrstvo poudarja, da bo tudi v prihodnje država invalidskim podjetjem krila določen del prispevkov za zaposlene neinvalidne, če bodo dosegali pogoj najmanj 50 % zaposlenih invalidov, a ne več v neomejeni višini plače.

Komisija je kljub izraženi splošni podpori predlogu zakona v razpravi opozorila na nekatere problematične elemente in posledice predlaganih rešitev. Komisija tako na podlagi prakse delovanja invalidskih podjetij ugotavlja, da je že ukrep iz 2011, s katerim so se zaostri pogoji za pridobitev državnih pomoči v obliki oprostitve plačila prispevkov (najmanj 50 % zaposlenih invalidov), od invalidskih podjetij terjal

precejšnje napore pri doseganju novo postavljenih kriterijev, zdaj pa se pogoji njihovega poslovanja ponovno spreminjajo.

Komisija prav tako ugotavlja, da obstajajo razlike med pogoji delovanja invalidskih podjetij, ki na trgu nastopajo kot samostojni poslovni objekti, ter invalidskimi podjetji, ki delujejo v okviru povezanih družb, torej kot hčerinska podjetja večjih družb. Slednja so imela tudi s prilagajanjem na novo postavljenim pogojem za pridobitev državnih pomoči manjše težave kot prvo omenjene samostojne gospodarske družbe, čemur pritrjuje tudi pristojno ministrstvo. S tega vidika bi bilo morda smiselno razmisliti o prilagajanju ukrepov in pogojev za pridobitev državnih pomoči posameznim vrstam invalidskih podjetij ter razlikam v pogojih poslovanja in zmožnostim hitrega prilagajanja razmeram na trgu.

Komisija meni, da je treba zaradi omogočanja dolgoročnega načrtovanja razvoja posameznega invalidskega podjetja in želje po ohranitvi tako invalidskih podjetij kot na njihovo poslovanje vezanih delovnih mest (za invalide in neinvalidne), zagotoviti čim bolj predvidljive okoliščine poslovanja in bolj trajno veljavne pogoje za pridobitev državnih pomoči. S tega vidika komisija izraža pričakovanje, da tokratne predlagane spremembe pomenijo omenjeno trajnejšo rešitev in s tem olajšanje dolgoročnih načrtov poslovanja in razvoja za invalidska podjetja, ki se zaradi specifičnosti dela zaposlenih še težje soočajo s trenutno neugodno gospodarsko klimo in morajo za obstoj in preživetje na trgu vlagati še več napora kot običajne gospodarske družbe.

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je komisiji glede vprašanja o vplivu ukrepa na skupno višino državnih pomoči iz naslova odstopljenih sredstev za prispevke za socialno varstvo pojasnilo, da odstopljeni prispevki za invalidska podjetja in zaposlitvene centre trenutno znašajo okrog 50 do 60 milijonov evrov na letni ravni, na podlagi uveljavitve predlaganega ukrepa pa je predviden prihranek v višini 3 milijonov evrov (v povprečju od 5–7 % vseh sredstev). Predvideva se, da bodo podjetja, ki pri svojem delu uporabljajo bolj visoko razvito tehnologijo prikrajšana za približno 10 % sredstev državnih pomoči, ostala pa za približno 2–3 %. Pri analizah in določanju primerne višine omejitve za oprostitve plačila prispevkov za socialno varstvo za zaposlene neinvalidne se je ministrstvo opiralo na podatke FURS.

Komisija opozarja, da trenutno uspešno delovanje vsakega gospodarskega subjekta za celotno gospodarstvo pomeni veliko, zato bi bilo treba pred sprejetjem ukrepov, ki posredno ali neposredno vplivajo na poslovanje gospodarskih subjektov na podlagi spreminjanja pogojev poslovanja, izvesti podrobne analize. Pri tem komisija ocenjuje in opozarja, da v primeru obravnavanega predloga zakona niso bile izvedene dovolj poglobljene analize ali simulacije predlaganega ukrepa omejitve oprostitve plačila prispevkov za socialno varstvo in njegovih finančnih učinkov tako z vidika vpliva na poslovanje invalidskih podjetij kot vidika vpliva na zaposlovanje invalidov.

* * *

Za poročevalko je bila določena članica komisije mag. Darija Kuzmanič Korva.

Sekretarka komisije
Nuša Zupanec, l.r.

Predsednik komisije
mag. Peter Požun, l.r.